

PISMO SV. OČETA LJUBLJ. ŠKOFU

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je po svoji službeni dolžnosti poslal nedavno sv. očetu obširno poročilo o trenutnem položaju in o razmerah v ljubljanski škofiji ter v vsej Sloveniji. Razložil je tudi ves razvoj dogodkov, ki so privedli do sedanjega stanja. Na to poročilo je prejel od državnega tajnika v Vatikanu pismo z dne 29. sept. t. l., ki med drugim pravi:

"Spričo naklonjenosti, ki jo goji sv. oče do katoliških Slovencev, svojih nadvse ljubljenih sinov, prevzema Nj. Svetost bridka žalost, ker jim je zabranjeno versko življenje in so jim nasilno odvzete pravice, brez katerih resnične svobode vesti sploh biti ne more. Prav tako ga z bolestjo navdaja dejstvo, da so mnogi slovenski rojaki, med njimi tudi precejšnje število duhovnikov in z njimi celo Ti sam, bili prisiljeni zapustiti svojo domovino in morajo kot izgnanci živeti po tujih deželah.

To trpko bridkost, ki nikakor ni najmanjša med tesnobnimi skrbmi, katere v sedanjem za človeški rod v tako težavnem času z žalostjo napolnjuje njegovo dušo, izroča sv. oče Bogu, da izkaže svoje nebesko usmiljenost. Pravtako poziva katoliške Slovence, da store isto, zlasti pa še Tebe, svečeniški pastir, ki čutiš enako s svojimi ovci v njihovih težavah in bridkostih, tistih namreč, ki si jih že vnaprej videl in tistih, katerih nevarnost si slutil in jih do skrajnosti skušal preprečiti.

V znamenje posebne naklonjenosti, podeljuje Nj. Svetost Tebi, duhovnikom in vernikom Tvoje škofije, ter vsem Slovincem v iskreni dobrohotnosti svoj apostolski blagoslov."

Pismo daje brez dvoma veliko zadoščenje našemu škofu, katerega ponovno blatijo po časopisju v domovini in napadajo, češ, da je on kriv tolikih potokov krvi, ker da je sodeloval z okupatorjem in ni hotel podpreti osvobodilnega gibanja v okvirju Osvobodilne fronte. V pismu mu torej z najvišjega mesta izraženo priznanje, da je pravilno ravnal, ko je bridkosti, ki so prišle nad naš narod, že vnaprej videl njih nevarnost slutil in jih do skrajnosti skušal preprečiti. Pripominjamo, da je bil sv. oče tudi že prej sproti obveščan o vsem škofovem ravnanju in se je vse škofovo delo vršilo po smernicah sv. stolice.

Važen je v pismu opomin sv. očeta, naj - kakor on, tudi verniki vse križe in težave darujemo Bogu, da bi s tem naklonili božje usmiljenje sebi in narodu.

Ko vas, dragi Slovenci v begunstvu, k temu pozivamo, vas hkrati opominjamo, da se čim tesneje oklenete sv. očeta in svojega škofa. Cerkev je dala vsemu našemu tolikanj oklevetanemu ravnanju nedvomno priznanje, kar naj nam vlije novega poguma, da vztrajamo v - kljub vsem stiskam, v katerih se nahajamo. Zlasti skrbimo, da se ne bi povznanost, ki nas je vprav v pričo zadnjih dogodkov na našega škofa tako tesno priklenila, nikoli ne zrahljala, da bi mogel v teh odločilnih trenutkih še nadalje pogumno skrbeti za blagor svojih vernikov in svojega naroda.

Angleški glasovi o Titovini

Diplomatski dopisnik "Sunday Timesa" piše v zvezi z ostavko dveh jugosl. ministrov, da se pojavljajo v Jugoslaviji vse večji znaki nezadovoljstva do novega režima in da vlada v državi v pogledu ne-

veza volilnega zakona velika zaskrbljenost.

"Observer" piše, da ustvarja neizpolnitev sporazuma s strani Titovega režima istočasno notranje in narodne probleme, ker je predstavljal sporazum osnovo za priznanje tega režima. "Observerjev" komentator dodaja, da je dr. Subašić protestiral proti temu, da so odzeli volilno pravico enemu milijonu hrvatskih volilcev. Poleg tega je dr. Subašić odklonil podporo vodstvu HSS (s čimer je mišljeno vodstvo nedavno osnovane hrvatske republikanske kmetijske stranke, ki je popolnoma pod komunističnim vplivom).

Poročevalska agencija "United Press" javlja, da je jugoslovanska začasna vlada prišla v najbolj kritični položaj, od kar je bila sestavljena lanske jeseni, ko sta vladi Vel. Britanije in Združenih držav priznali Titovo vlado na podlagi sporazuma, katerega je sklenil odstopivši minister dr. Ivo Subašić.

Subašić je bil tisti, ki je spraval v življenje "zблиžanje" med maršalom Titom in kraljem Petrom. To je privedlo do ustanovitve začasne vlade in tročlanskega namestništva za mladega kralja. Diplomatski poročevalci v Londonu dvomijo, da bo anglo-ameriško priznanje še dalje veljalo za Titovo vlado.

Posebni politični dopisnik lista "New York Times" pravi o položaju v Jugoslaviji, da so trije podpisniki jugoslovanskega sporazuma, dr. Milan Grol, dr. Ivo Subašić in dr. Juraj Šutej, odstopili. Vlada Združenih držav je obvestila maršala Tita, da ne bo mogel dobiti nobene gospodarske pomoči, če ne bo uvedel v jugoslovanskem političnem življenju v zadovoljivi obliki načel zahodne demokracije. Belgrajska vlada pa trdi, da je to že storila. Britanski in ameriški veleposlanik sta se nedavno posvetovala s svojima vladama o težavnem položaju v Jugoslaviji, pravi dopisnik.

IZ AMERIKE NAM PIŠEJO

4. septembra 1945.

Sedaj pride tu sem marsikatero pismo beguncev, tako da smo o begu samem precej poučeni. Pisma priobčujemo v "Ameriški Domovini", kjer je naš dobri znanec Jaka Debevec, brat dr. Josipa Debeveca. Ameriška Domovina je edini slovenski dnevnik, ki ni s partizani. Imeli smo težke boje, pa sedaj ljudje malo spregledujejo. Podpira nas p. Bernard Ambrožič O.F.M., ki je v Lemontu. Samo Ameriška Domovina in lemontski frančiškanski mesečnik "Ave Marija" ter 14 dnevnik "Jugoslovanski Obzor" v Milwaukee niso šli za komunistično propagando, ter niso gledali v Titu vsega nadzemeljskega.

Begunci ste sedaj pri mnogih amerikancih - tudi slovenskih katoliških - nekaki "izdajalci". - "Nekaj so že morali narediti" - to je mišljenje, ki ga širijo zlasti Adamič, socialisti, razni naprednjaki, pa tudi pater Trunk, čigar zlato mašo smo pred kratkim obhajali. Ta dregra in suje v Amerikanskem Slovencu.

Franc Gabrovšek."

Tako pismo. Ni ravno pohvalno za nas, če celo katoliški Slovenci v Ameriki gledajo v nas nekake izdajalce. Ali naj jim to zamerimo? Ne! Pomisliti moramo, da so oni Jugoslavijo gledali ves čas samo skozi očala Titove, to je lažnjive komunistične propagande. Ta nas je neprestano blatila, Tita in njegove partizane pa povzdigovala v legendarne junake, idealne borce za narod in svobodo. Mi pod okupacijo nismo imeli nobene možnosti povedati svetu, zlasti tudi ameriškemu Slovencem, da komunisti izvajajo pri nas krvavo politično revolucijo ravno proti katolicanom.

Kaj sedaj? Ali naj stvar pustimo, češ naj si mislijo o nas, kar hočejo, nam je glavno, da imamo čisto vest? Ne! Mnogje, ki ga je

o nas ustvarila lažnjiva Titova propaganda, moramo obrniti. Sedaj nam je za to dana možnost. Kdo naj to dela in kako? Pismo iz Amerike nam pove, kaj moramo storiti. Pisati pisma svojcem, srodnikom, znancem, prijateljem in rojakom v Ameriko.

Pred kakim tednom je že šlo tja precej pisem. Marsikdo pa ni pisal, ker ni vedel točnega naslova, zato smo pred tremi dnevi v našem listu sporočili, da bodo nasloviljence, katerih točnih naslovov svojci ne veste, v listih pozvali, naj dvignejo pošto v upravi. Tako je še mnogim dana možnost, da pišete.

Vsak naj jasno in kratko pove, kako se je v njegovem kraju (fari, občini) proslavila OF, koga je osvobodila življenja, koga osvobodila od imetja itd. Vsak za svoj kraj naj opiše, zakaj nismo mogli v OF, da bi se v njenih vrstah borili proti okupatorju. Ta pisma bodo ameriški rojaki z zanimanjem brali. Vsak se zanima za dogodke v svojem kraju v stari domovini. Tako bomo najboljše razbili grdo obrekovanje, ki nas je umazalo pri naših rojaki v Ameriki.

Pisma izročite slovenskim taboriščnim vodstvom.

SLOVENSKE ŠOLE NA PRIMORSKEM

Zavezniška vojaška uprava je izvršila potrebne priprave za otvorenje raznih vrst slovenskih in hrvaških šol v tistem delu Julijske krajine, ki je pod njeno upravo.

Slovenske in hrvaške osnovne šole bodo odprli v tistih občinah, kjer so bile meseca junija 1914, t.j. pred izbruhom prve svetovne vojne. Poleg tega bodo odprli osnovne šole v vsaki občini, kjer bo vsaj 25 otrok v oddaljenosti 4 km in jih bodo želeli obiskovati.

Prav tako bo zavezniška vojaška uprava ustanovila slovenske srednje šole. V Trstu bodo otvorili nižjo srednjo šolo z višjo realno gimnazijo ter trgovsko akademijo vse s slovenskim učnim jezikom. V Gorici bodo odprli nižjo srednjo šolo z višjo klasično gimnazijo in učiteljskim. Šole bodo urejene po določbah, ki jih predvideva italijanski zakon, ki je bil v veljavi pred 8. septembrom 1943. Oblasti bodo seveda upoštevale pri organizaciji šol spremembe, ki jih je treba napraviti v zvezi z značilnostmi slovenskega in hrvaškega učnega jezika. Oblasti bodo upoštevale vsako drugo izreembo, ki jo bo predlagal višji častnik za prosveto pri Zavezniški vojaški upravi. Občine bodo oskrbele poslopja za osnovne šole, okrožni poverjeniki pa za srednje šole.

Vsa spričevala in listine, ki jih bodo izdale šole, bodo v tržaškem in goriškem okrožju v slovenskem jeziku; v Pulju jih bodo izdali v hrvaškem jeziku. Spričevala bodo enakovredna spričevalom in listinam, ki jih izdajajo druge upravne ustanove.

TEKMA V ATOMSKI BOMBI. Po izjavi 400 znanstvenikov, ki so sodelovali pri izumu atomske bombe, bodo mogli izdelati atomske bombe, ki bodo imele tisočkrat večjo učinkovitost, kakor tiste, ki so jih vrgli na Japonsko. Znanstveniki so dodali, da bi postopek za izdelavo te bombe pripeljal do še bolj strašne vojne, ako bi ga odkrili ostalemu delu sveta. Izjavo dr. Roberta P. Wilsona, člana izvršnega odbora Zveze znanstvenikov v Los Alamos pravi, da je gotovo, da tudi drugi narodi poleg Združenih držav, Vel. Britanije in Kanade proizvajajo atomsko energijo v znanstvenih poskusih. Izjava

pravi dalje, da so sredstva proti atomski bombi, ki pomeni uničenje človeštva, zelo težka in negotova. Robert Wilson graja predlog, po katerem naj bi imel nadzorstvo nad atomsko bombom Združene države, Vel. Britanija in Kanada. Pripomnil je, da mora vrhovna organizacija nadzorovati uporabo atomske energije. Wilson zaključuje svojo izjavo s trditvijo, da je znanstvenike pri raziskavanju atomske bombe navdajalo veliko upanje, da bo nova sila, ki so jo odkrili, pospešila sodelovanje med narodi in zagotovila mir.

KAJ BOŠ TI NAREDIL ZA RAZSTAVO?

V naših taboriščnih listih je bil objavljen razpis za begunsko razstavo, ki bo sredi decembra v Celovcu. To je izredna priložnost, da Slovenci tako Angležem kakor tudi Nemcem pokažemo svoje kulturno bogastvo. Ker bo razstava v Celovcu, bo dala tudi koroškim Slovencem, če bodo slovenski oddelki na njej bogati in lepi, moralno oporo. Zato je naša narodna dolžnost, da vse storimo, da bo razstava pokazala vso višino slovenske kulture. Da pa bomo to dosegli, mora na njej po možnosti sodelovati vsak begunec, ki ima kolikor toliko zmožnosti. Naša taborišča naj tekmujejo, katero bo več doprineslo k razstavi slovenske kulture, v iznajdljivosti in pridnosti!

SLOV. BEG. GIMNAZIJA OBJAVLJA :

Vsi izpiti na gimnaziji so bili končani dne 15. oktobra. Uspeh je bil sledeči: a) popravni izpit je delalo 12 učencev; izdelalo jih je 7, padlo pa 5; b) privatne izpite je delalo 69 učencev in učenk, napravilo je izpite: odlično 1, pravdobro 21, dobro 31, skupaj 53; padlo je pa 16 učencev; c) pri sprejemnem izpitu je padlo med 54 učenci 8, štirje pa niso prišli.

Število učencev in učenk je letos narastlo že na 205. Zamučniki se lahko vpišejo še do 31. oktobra. Po tem roku bo mogoč vpis le v izrednih dobro utemeljenih primerih z dovoljenjem prosvetnega oddelka.

"BEGUNCI". Pod tem naslovom prinaša tréaski "Glas zaveznikov" z dne 15.t.m.nazelo vidnem mestu in obrobjeno tele Rooseveltove besede, ki jih je izgovoril 24.marca 1944: "Združeni narodi se bore za ustvaritev sveta, na katerem ne bo trinostva in nasilja..., sveta, na katerem bo lahko vsak človek, brez ozira na raso, barvo ali vero živel mirno, pošteno in dostojno.. Pozivamo vse svobodne narode Evrope in Azije, da začasno odpro svoje meje žrtvam nasilja. Našli bomo zatočišče za te nesrečnike, našli bomo način za njih vzdrževanje, dokler trinogi ne bodo pregnani in se ti nesrečniki ne bodo vrnili v svoje domovine." - Te besede so bile izgovorjene v prid beguncem, ki so bežali izpod Hitlerjevega terora. Zakaj neki jih zavezniški list danes ponatiskuje in še tako vidno? Ker je namesto nacističnega terora stopil komunistični teror, izpod katerega ljudje beže, kot so svojčas izpod Hitlerjevega.

BEGUNSKÉ POROKE. V Serviglianu so se poročili: Jesih Jožef iz Dobrunj in Stancer Filomena iz Ljubljane; Lovšin Jože in Škarda Karolina, oba iz Ribnice; Boštjančič Jože iz Grosuplje in Vidmar Franciška iz St.Vida pri Stični; Simčič Janez

in Kraševac Angela oba iz Metlike. V Lienzu so se poročili Rems Janez iz Krtine pri Dobu in Aleš Marjeta iz Preserja pri Homcu; Jančar Jože iz Žalne in Hribar Marija iz Ponove vasi pri Grosuplju. Begunskim parom obilo božjega blagoslova

V SERVIGLIANU so ustanovili slovenski pevski zbor. Prvič je nastopil na akademiji, ki jo je priredilo vodstvo poljske podčastniške šole absolventom te šole. Tudi tercet sester Finkovih je nastopil.

V SERVIGLIANU so dobili taboriščno kapelo. Posvečena je bila 5.t.m. Tako našim beguncem ni treba več iskati božje tolažbe v farzi, cerkvi in biti s svojim velikim številom v nedolgo tankajšnjim domačinom.

UMRLI SO: V Ljubljani: Vera Zajec, roj. Brejc; Orehek Alojzij, miz. mojster; Janezek Jelincič, star 14 let; Keber Franciška, roj. Planinšek; v Ormožih: Zora Skrjanc, roj. Stojković.

ALI SI ŽE POMISLIL? kaj boš naredil za begunsko razstavo?
KUPUJTE IN BERITE SLOVENCA V TIROLAH!
ŠIRITE NAŠE LISTE TUDI MED BEGUNCI IZVEN TABORIŠČ!